

Rapportage jeugd 2020

Hoe gaat het met de Nijmeegse jeugd?

22 september 2020

Opgesteld door:

Ad Manders, Jenny Zonneveld / bureau Onderzoek en Statistiek, gemeente Nijmegen

Voorwoord

In de rapportage jeugd geven we een beeld de ontwikkelingen bij en de staat van de Nijmeegse jeugd. De rapportage is een uitwerking van de toezegging van het college aan de raad om de bestaande informatie over de jeugd inzichtelijker bij elkaar te brengen.

De informatie is geordend naar begrotingsprogramma's/beleidsdomeinen:

- onderwijs
- cultuur
- sport
- welzijn en zorg
- werk en inkomen
- veiligheid

Verder is informatie over aantallen jeugdigen opgenomen, uitgesplitst naar leeftijdscategorie, plus enkele gegevens over achtergrondkenmerken.

Wettelijk gezien zijn 18-plussers jongvolwassen, maar in de praktijk krijgt een deel van deze groep nog ondersteuning bij het opgroeien naar zelfstandigheid, bijvoorbeeld op het gebied van werk, wonen en inkomen. Daarom zijn in deze rapportage soms ook gegevens over 18- t/m 22-jarigen opgenomen. Deels gaat het daarbij om cijfers over jongeren én jongvolwassenen, waarbij verdere uitsplitsing niet mogelijk is.

In de rapportage zijn onder meer de onderwerpen over kinderen, jongeren en jongvolwassenen meegenomen, waarover indicatoren in de Stadsbegroting opgenomen zijn.

De gegevens komen uit diverse bronnen, waaronder onderzoeken van de GGD (Kindermonitor en Gezondheidsmonitor Jeugd, onze Burgerpeiling (voor gegevens over oudere tieners en jongvolwassenen) gemeentelijke statistieken en statistieken van andere partijen (waarstaatjegemeente.nl, DUO, CBS, politie enzovoorts).

In de tekst gaat het een aantal keer over Nijmegen versus de benchmarksteden of kennissteden. Het gaat om de vaste set van steden, die bureau Onderzoek en Statistiek sinds 2013 bij stedenvergelijking hanteert. Bij de keuze voor die set is gekeken naar drie criteria: wel of geen kennisstad, bevolkingsomvang en nabijheid. De set ziet er als volgt uit: zeven kennissteden (studentensteden) met tussen de 120.000 en 230.000 inwoners (**Eindhoven, Enschede, Groningen, Leiden, Maastricht, Nijmegen en Tilburg**) en **Arnhem** (stad van vergelijkbare omvang nabij Nijmegen).

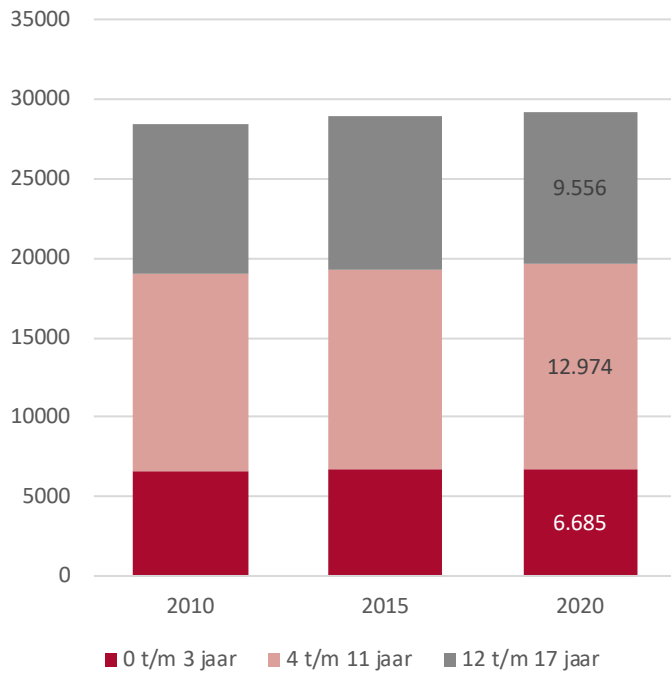
Inhoudsopgave

Voorwoord	2
Inhoudsopgave	3
Aantallen en achtergrondkenmerken	4
Onderwijs	7
Cultuur	11
Sport	13
Welzijn en zorg	15
Werk en inkomen	20
Veiligheid	23

Aantallen en achtergrondkenmerken

Totaalaantal kinderen en jongeren redelijk stabiel

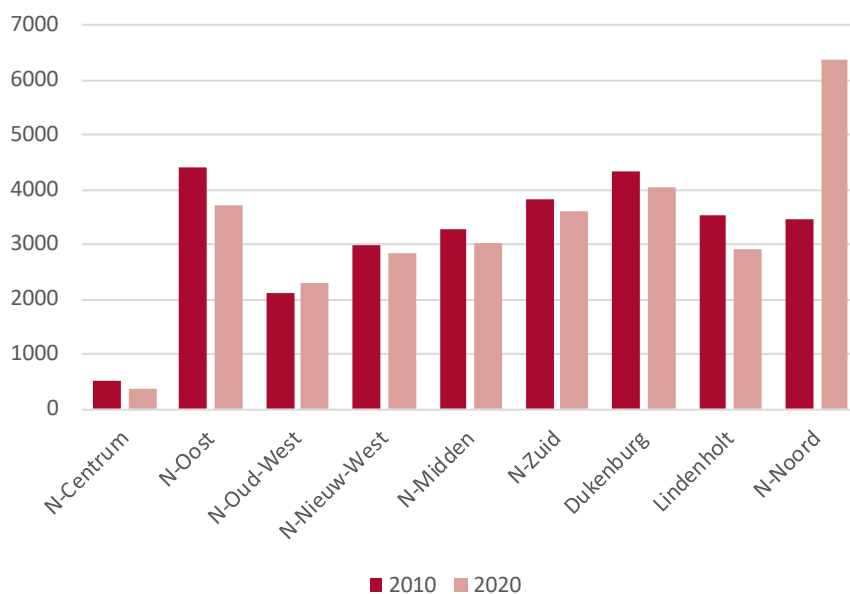
Het aantal jongeren onder de 18 in Nijmegen is de afgelopen 10 jaar bijna gelijk gebleven. De kleine stijging (3%) lag ruim onder de stijging van de totale Nijmeegse bevolking, die in dezelfde periode met 9% groeide.

Figuur 1: Aantal inwoners Nijmegen van 17 jaar en jonger. Bron BRP.

Maar wel grote veranderingen in spreiding over de stad

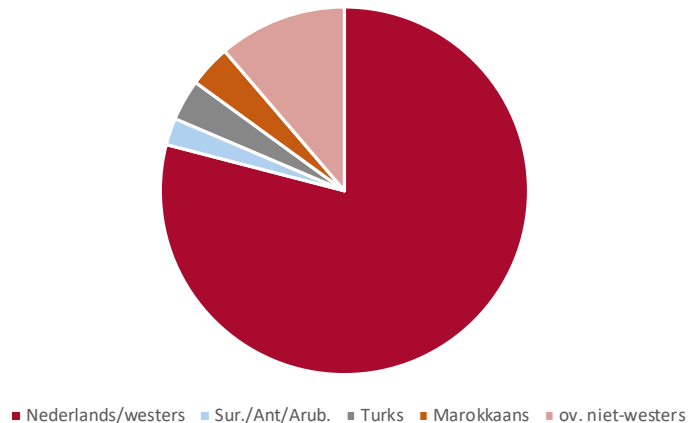
Tussen 2010 en 2020 is, met de toenemende woningbouw in Nijmegen-Noord, het aantal kinderen en jongeren daar bijna verdubbeld. In bijna alle andere stadsdelen is het aantal inwoners onder de 18 juist afgenomen, soms zelfs flink.

Figuur 2: Aantal 0-17-jarigen per stadsdeel. Bron: BRP.

De grootste dalingen deden zich voor in Lindenholt en Nijmegen-Oost, waar het aantal kinderen en jongeren met 15 tot 20% is afgenomen. Oud-West, met de afgelopen jaren ook veel oplevering van (laagbouw)woningen, is het enige stadsdeel ten zuiden van de Waal waar het aantal kinderen is toegenomen.

80% van de kinderen en jongeren heeft een Nederlandse of westerse migratieachtergrond

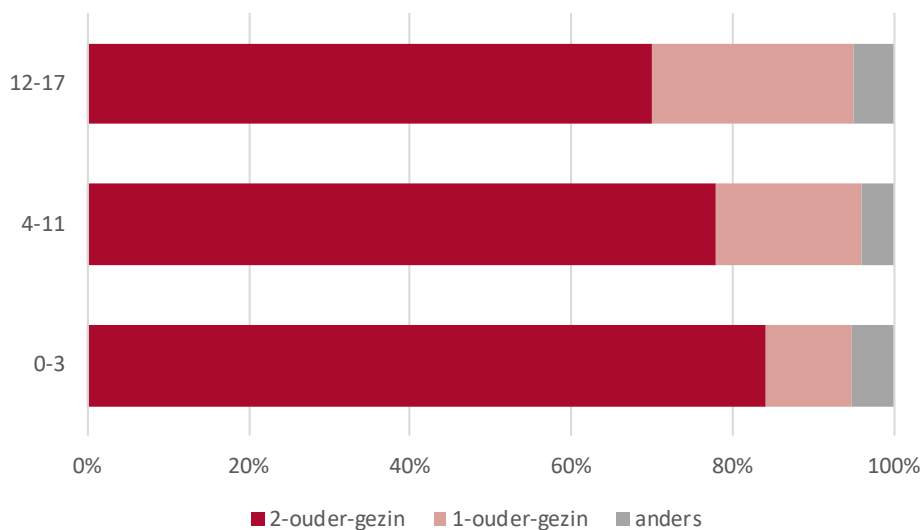

Figuur 3: Migratieachtergrond Nijmegenaren tot 18. Bron: BRP 2020.

Ongeveer 9% van de kinderen en jongeren heeft een Surinaamse, Antilliaanse, Arubaanse, Turkse of Marokkaanse achtergrond. En ongeveer 11% van de kinderen in Nijmegen heeft een andere niet-westerse migratieachtergrond. Bij die laatste groep zijn het meest voorkomend achtergronden in landen als Syrië, Iran, Irak, Somalië en Afghanistan. Driekwart van de kinderen en jongeren met een andere niet-westerse achtergrond is in Nederland geboren.

Drie van de vier kinderen en jongeren wonen in een tweeoudergezin

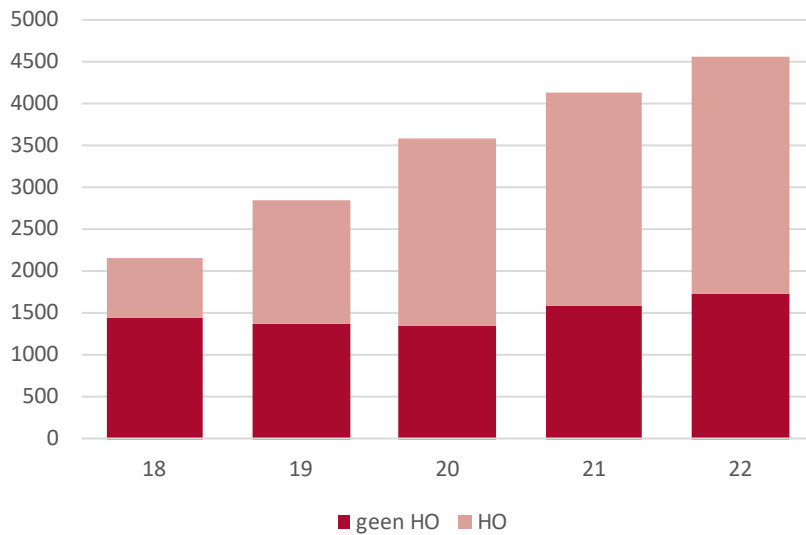
In totaal woont zo'n 75% van de Nijmeegse kinderen en jongeren in een tweeoudergezin, en 20% in een eenoudergezin. Oudere kinderen wonen vaker in een eenoudergezin dan jongere kinderen.

Figuur 4: Woonsituatie naar leeftijd. Bron: SSB 2019.

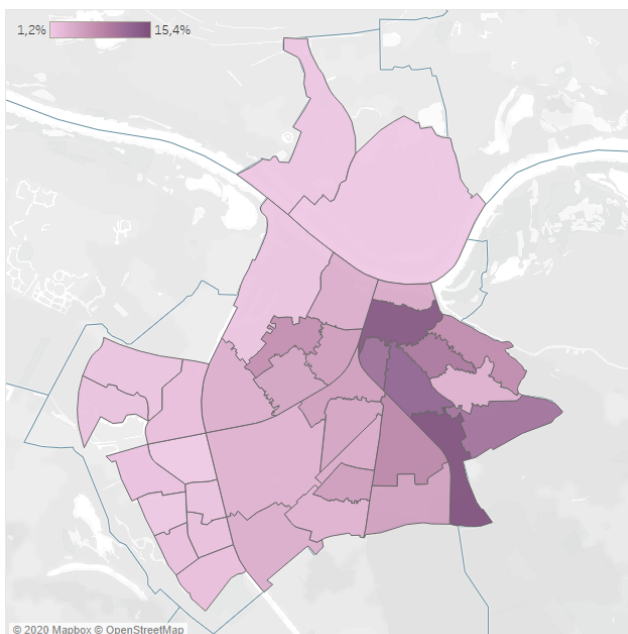
Onder jongvolwassenen veel studenten

In Nijmegen zijn veel opleidingsinstellingen. Daarom komen er veel jongeren naar Nijmegen. Het aantal inwoners per leeftijdsjaar, voor de leeftijdsjaren 10-17 rond de 1.600, stijgt voor de groep 18- tot en met 22-jarigen tot 4.500. Van de in totaal ongeveer 17.000 inwoners in deze leeftijdsgroep volgt 60% een HBO- of WO-opleiding.

Figuur 5: 18-t/m 22-jarigen naar deelname hoger onderwijs, 1-1-2019. Bron: DUO/SSB.

Deze studerenden wonen sterk geconcentreerd in de centraal gelegen wijken van Nijmegen: de helft van hen woont in Nijmegen-Centrum of -Oost.

Figuur 6: Aandeel 18- t/m 22-jarigen HO-volgend in totale wijkbevolking, 1-1-2019. Bron: SSB/DUO.

Onderwijs

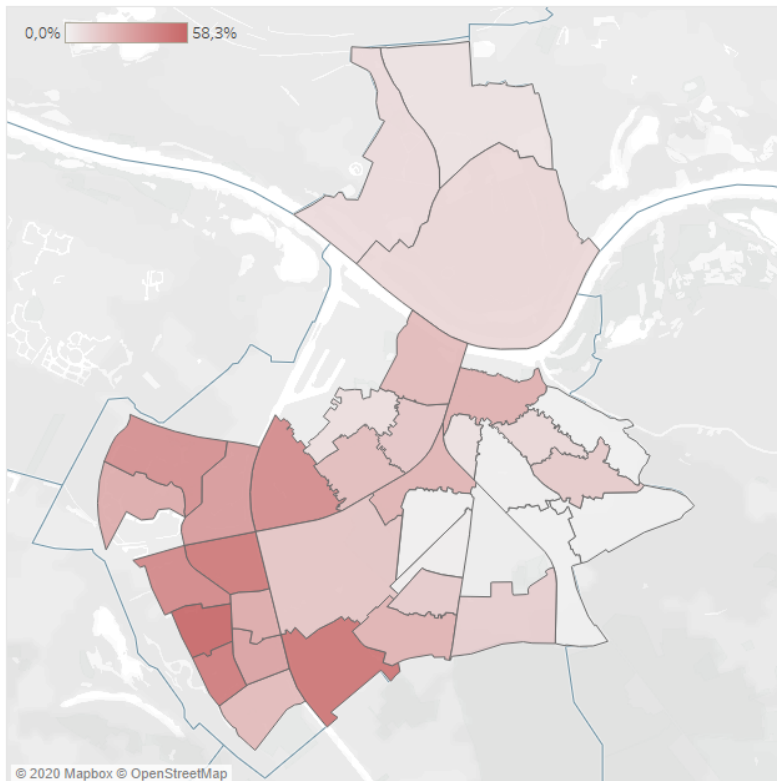
1 op de 5 peuters loopt een ontwikkelingsrisico

Sinds 2014 wordt op het consultatiebureau gekeken of kinderen een taal- en/of ontwikkelingsrisico lopen. Is dat het geval, dan krijgt een kind een indicatie voor voor- of vroegschoolse-educatie (VVE). Daarmee heeft het kind recht op extra en gesubsidieerde opvang op Nijmeegse peutergroepen.

Ruim 20% van de Nijmeegse 2- en 3-jarigen heeft zo'n indicatie. In absolute termen gaat het dan om rond de 700 kinderen.

Het aantal peuters met een VVE-indicatie loopt sterk uiteen tussen de Nijmeegse wijken:

- In Nijmegen-Oost, -Midden en -Noord wonen relatief erg weinig peuters met een indicatie.
- In Dukenburg zijn de aandelen geïndiceerde kinderen het hoogst, soms boven 50%.
- Ook in Hatert, Neerbosch-Oost en Lindenholt zijn de aandelen peuters met een indicatie hoog.

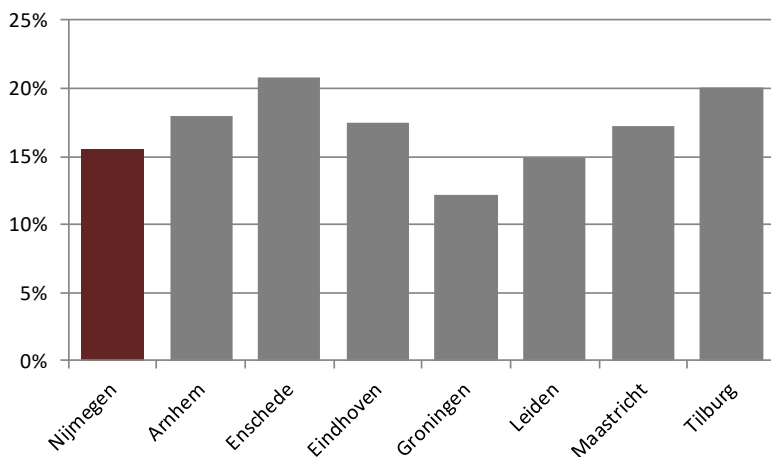
Figuur 7: Aandeel 2-3 jarigen met VE-indicatie. Bron: GGD, mei 2020.

Ongeveer 90% van de geïndiceerde peuters maakt ook daadwerkelijk gebruik van een VVE-aanbod (Peutermonitor, 2^e kwartaal 2020).

Gemiddeld risico op achterstanden in het basisonderwijs

Met ingang van het schooljaar 2019/2020 hanteert het Ministerie van Onderwijs een nieuwe achterstandsindicator. Daarvoor bepaalt het CBS per kind of er sprake is van risico op achterstand op basis van opleidingsniveau van de ouders, het herkomstland van de moeder, de verblijfsduur van de moeder in Nederland en deelname aan de schuldsanering.

Volgens deze nieuwe achterstandsindicator is het aandeel kinderen met een achterstandsrisico in Nijmegen gemiddeld: in Nijmegen behoort 15% van de basisscholieren tot de 15% van de Nederlandse basisscholieren met het hoogste risico op onderwijsachterstand. Het aandeel in de overige kennissteden varieert, er is geen sprake van een patroon.

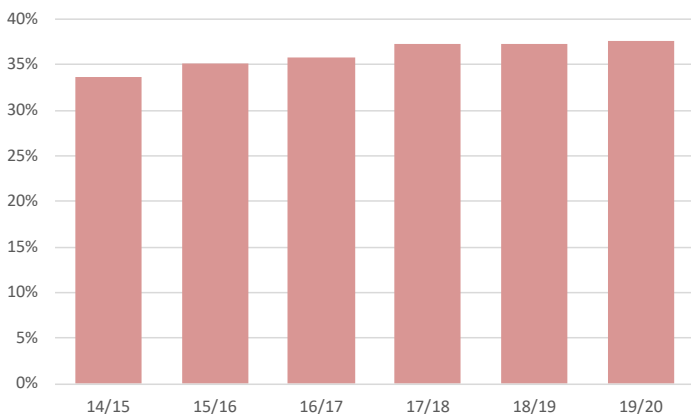

Figuur 8: Aandeel BO-leerlingen dat behoort tot 15% Nederlandse leerlingen met hoogste kans op onderwijsachterstand. Bron: dashboard onderwijskansen CBS, oktober 2017.

Vorbijlopers in het basisonderwijs

Bij het kiezen van een basisschool spelen veel overwegingen een rol: past het concept bij ouders en kind, is de school in de buurt, heeft de school een goede naam? Het streven in het Nijmeegse onderwijsbeleid is om kinderen zoveel mogelijk in de eigen buurt naar school te laten gaan. Daarom is een van de belangrijkste plaatsingscriteria bij Schoolwijzer (het systeem van centrale aanmelding bij het basisonderwijs) het gegeven of een school al dan niet een “buurtschool” is.

Om te volgen of kinderen een school in hun woonomgeving bezoeken, kunnen we onder andere kijken naar het aandeel “vorbijlopers” onder de basisschoolkinderen. Met “vorbijloper” bedoelen we kinderen die naar een basisschool gaan die minstens 300 meter verder van hun woning ligt dan de dichtstbijzijnde school.

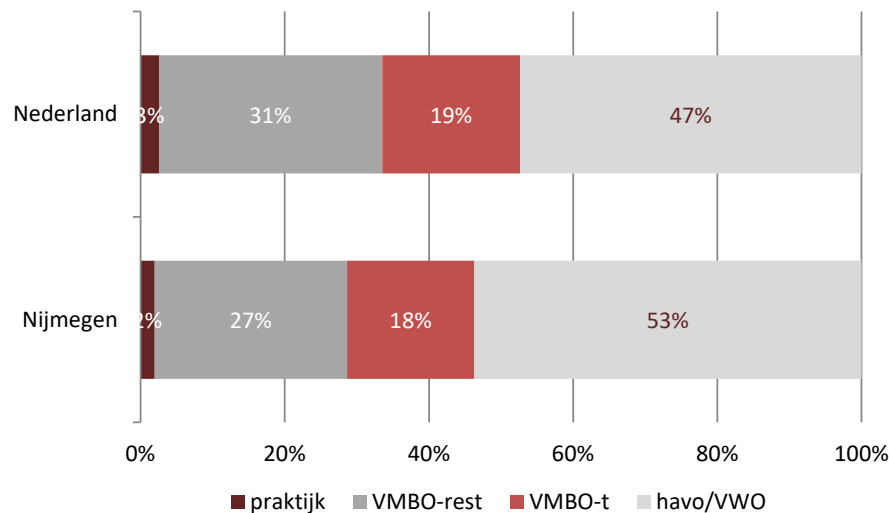
Figuur 9: % basisscholieren per schooljaar dat een school bezoek meer dan 300 verder van hun huis dan de dichtstbijzijnde school. Bron: bewerking bestanden leerplicht.

Bijna 2/3 van de Nijmeegse basisscholieren is geen voorbijloper, bezoekt een school die dicht bij huis is. De rest, een derde, is wel voorbijloper. Het aandeel voorbijlopers is een aantal jaar licht toegenomen, maar de laatste drie jaar redelijk stabiel.

Nijmeegse leerlingen volgen vaak onderwijs op havo/vwo-niveau

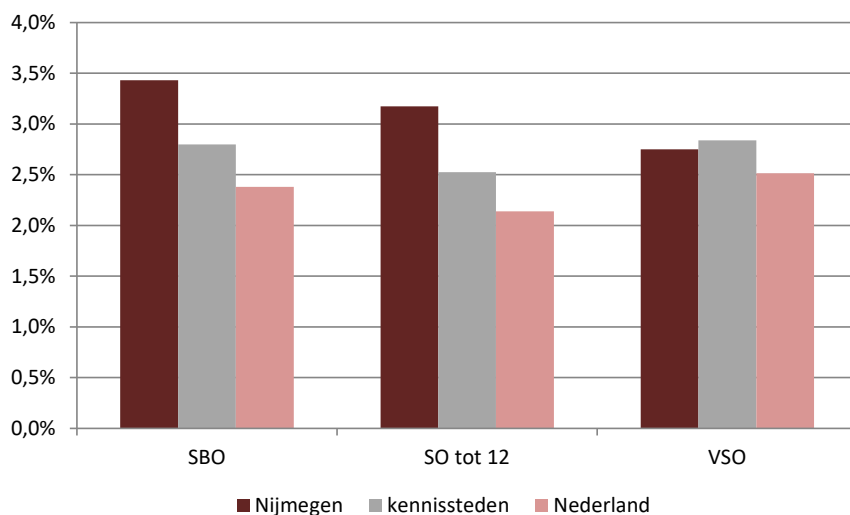
Meer dan de helft van de Nijmeegse middelbare scholieren volgt onderwijs op havo/vwo-niveau, ruim boven het landelijk gemiddelde.

Figuur 10: Onderwijsniveau van leerlingen in leerjaar 3, 2019/2020. Bron: DUO.

Relatief veel kinderen op het speciaal onderwijs

Van de Nijmeegse kinderen bezoeken er (schooljaar 2019/2020) bijna 1.200 vormen van speciaal (basis)onderwijs: 450 kinderen gaan naar het SBO, 400 kinderen tot 12 jaar bezoeken een SO-school en ongeveer 350 kinderen ouder dan 12 gaan naar het (V)SO.

Figuur 11: Aandeel leerlingen naar s(b)o, wonend in Nijmegen, kennissteden en Nederland. Bron: Duo, 2019/2020.

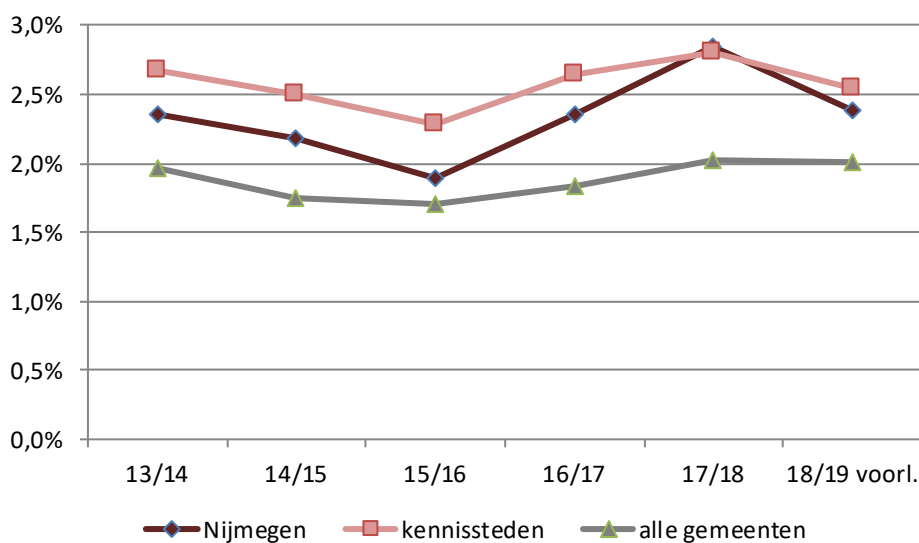
In vergelijking tot de situatie in heel Nederland gaan de Nijmeegse kinderen vooral vaak naar het speciaal onderwijs tot 12 jaar en naar het SBO. Bij het bezoek aan het VSO zijn de verschillen tussen Nijmegen en Nederland klein.

Ook vergeleken met de andere kennissteden is de deelname aan het SBO en SO tot 12 in Nijmegen hoger, maar het verschil is minder groot dan met de landelijke cijfers.

Voorlopige VSV-cijfers 2018-2019 laten daling in Nijmegen zien

Wanneer een leerling (tot 23 jaar) stopt met school zonder dat hij of zij een startkwalificatie voor de arbeidsmarkt heeft (d.w.z. minimaal een opleiding op havo, vwo of mbo2-niveau) is er sprake van “Voortijdig School Verlaten”. De voorlopige cijfers over het schooljaar 2018/2019 laten een gunstige ontwikkeling voor Nijmegen zien.

- Gedurende het schooljaar verlieten 251 scholieren die in Nijmegen wonen, 2,4% van alle scholieren, voortijdig het onderwijs. Na 2 jaar van stijging weer een daling.
- Maar in Nederland als geheel ligt het VSV-percentage nog steeds veel lager dan in Nijmegen.
- Ook in de andere kennissteden ligt het VSV-percentage een stuk boven het landelijk gemiddelde. Tot een paar jaar geleden waren er in Nijmegen relatief minder VSV-ers dan in de kennissteden. De laatste 2 jaar liggen de VSV-percentages van Nijmegen en de kennissteden echter min of meer op hetzelfde niveau.
- De meeste VSV-ers zijn te vinden in het MBO. In het voorgezet onderwijs is de uitval beperkt.

Figuur 12: Percentage nieuwe VSV-ers, wonend in Nijmegen, kennissteden en Nederland. Bron: Onderwijs in Cijfers en VSV-cijferportal.

Cultuur

Toename Bibliotheek op school, minder ouders missen in buurt bibliotheek voor hun kinderen

In 2013 is de bibliotheek begonnen met de invoering van de Bibliotheek op school: een structurele samenwerking tussen school, kinderopvang en bibliotheek met als doel het leesplezier bij leerlingen te vergroten. Dat gebeurt met lees- en mediaconsulenten, een collectie boeken in een professionele bibliotheek op school en een goede digitale reserveer- en leeromgeving. Eind 2014 waren 12 basisscholen aangesloten op de Bibliotheek op school; in 2019 zijn dat 30 basisscholen en 15 kinderopvanglocaties. Deze groei vertaalt zich in uitkomsten van de Kindermonitor. In 2015 gaf 19% van de ouders van kinderen tot 12 jaar aan dat ze in de woonbuurt een bibliotheek voor hun kinderen misten. In 2017 is dat percentage gedaald naar 9%. In 2017 las een ruime meerderheid van de 4- t/m 11-jarigen boeken; 9% deed dat nooit.

Toename jonge cursisten bij De Lindenberg

De Lindenberg biedt cursussen op het gebied van muziek, dans, theater, beeldende en technologische kunst en schrijven. Van de cursisten is 55% onder de 18 jaar. In 2019 hebben 2.292 kinderen en jongeren lessen en cursussen bij De Lindenberg gevolgd (bijna 8% van de personen onder de 18 jaar). Dat is inclusief cursussen voor jongeren die na een workshop besluiten een verdiepende cursus te volgen. In 2016 en 2017 was het aantal jeugdige cursisten lager (ruim 2.000; 7% van de personen onder de 18 jaar).

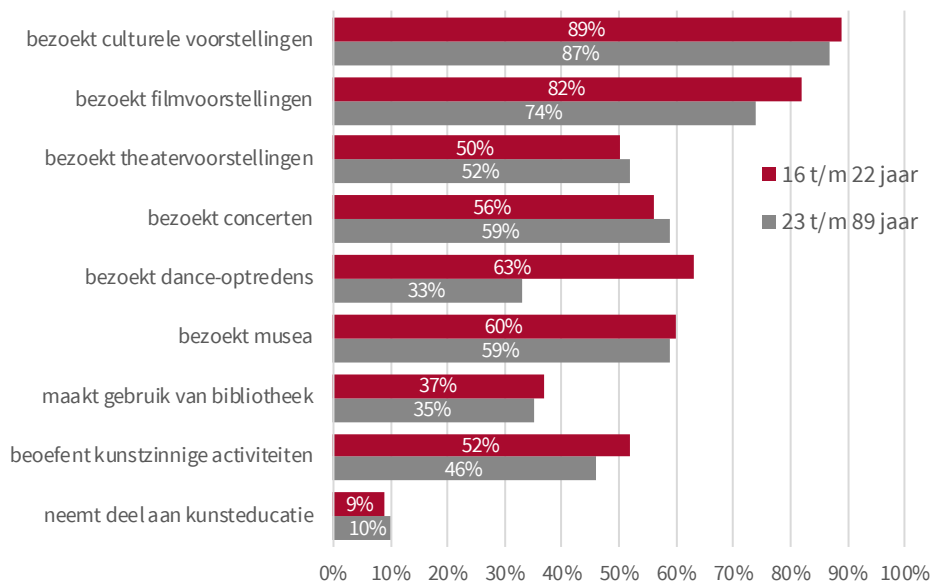
De Lindenberg biedt ook veel cultuureducatieprogramma's en -activiteiten op scholen. Daarbij werd in 2019 samengewerkt met 43 Nijmeegse scholen.

Stichting Leergeld vergoed voor 460 jeugdigen culturele activiteiten

Stichting Leergeld Nijmegen vergoed de kosten van activiteiten voor 4- t/m 17-jarigen die opgroeien in armoede. In 2019 deden circa 460 kinderen en jongeren (2% van alle 4-17-jarigen) via Stichting Leergeld Nijmegen mee aan culturele activiteiten.

Hoge cultuurdeelname bij oudere tieners en jongvolwassenen

Een ruime meerderheid van de 16 t/m 22-jarigen bezoekt culturele voorstellingen (89%). Veel 16- t/m 22-jarigen bezoeken dance-optredens (63% versus 33% van de Nijmegenaren vanaf 23 jaar) en filmvoorstellingen (82% versus 74% van de Nijmegenaren vanaf 23 jaar). Voor diverse andere soorten cultuurdeelname zijn de verschillen tussen de 16- t/m 22-jarigen en de Nijmegenaren vanaf 23 jaar niet groot. We hebben geen cijfers over verschillen als het gaat om de belangstelling voor specifieke genres.

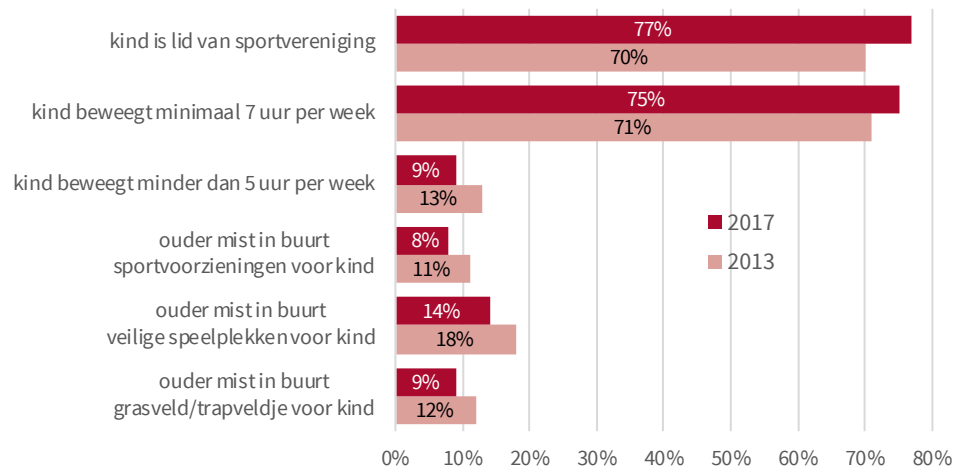

Figuur 13: Gegevens over cultuurparticipatie onder 16- t/m 22-jarigen (versus de 23 t/m 89-jarigen).
Bron: Burgerpeiling 2019.

Sport

Toename sporten en bewegen bij kinderen

Ruim driekwart van de 4- t/m 11-jarigen sportte in 2017 bij een sportvereniging en driekwart bewoog minimaal 7 uur per week. Beide percentages zijn hoger dan in 2013. Bij kinderen van ouders met een lagere sociaaleconomische status komt het meer voor dat ze weinig sporten en bewegen: in 2017 bewoog 13% van deze groep minder dan 5 uur per week (versus 9% gemiddeld) en was 32% geen lid van een sportvereniging (versus 23% gemiddeld).

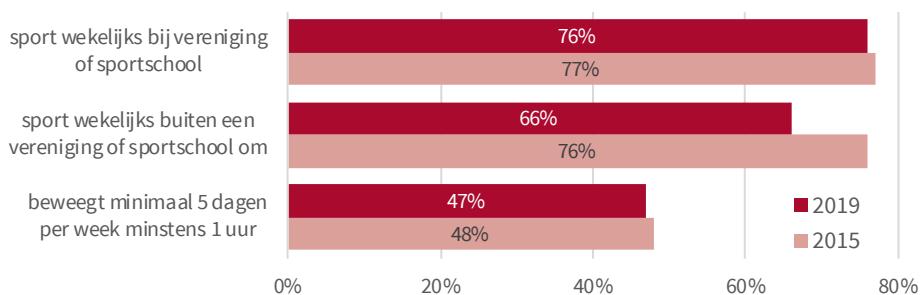
Figuur 14: Gegevens over sporten en bewegen door kinderen (4 t/m 11 jaar). Bron: Kindermonitor GGD, 2013 en 2017.

In 2017 gaf 8% van de ouders aan dat ze in de woonbuurt sportvoorzieningen voor hun kinderen tot 12 jaar misten. Verder miste 14% veilige speelplekken en 9% een gras- of trapveldje. Al deze percentages zijn lager dan in 2013.

Bij overgewicht is lichaamsbeweging extra belangrijk voor de gezondheid. Het aandeel 5- t/m 14-jarigen met overgewicht ligt de laatste jaren op 13% (versus 15% in 2013).

Afname ongeorganiseerd sporten bij leerlingen in het voortgezet onderwijs

Ruim driekwart van de middelbare scholieren sport wekelijks bij een vereniging of een sportschool en 66% sport wekelijks op een andere manier (buiten verenigingen en sportscholen om). Die 66% is een duidelijke daling ten opzichte van 2015 (76%). Bijna de helft van de middelbare scholieren in Nijmegen (47%) sport en beweegt minimaal 5 dagen per week minstens 1 uur. Bij vmbo-leerlingen ligt dit percentage lager (38% voor basis/kader en 41% voor gemengde/theoretische leerweg). Een beperkt deel van de middelbare scholieren is ontevreden over de mogelijkheden in de buurt om bij een vereniging of sportschool te sporten (5%), de mogelijkheden in de buurt om zelf buiten te sporten (6%) en het openbaar groen in de buurt zoals een park, grasveld of trapveldje (5%).

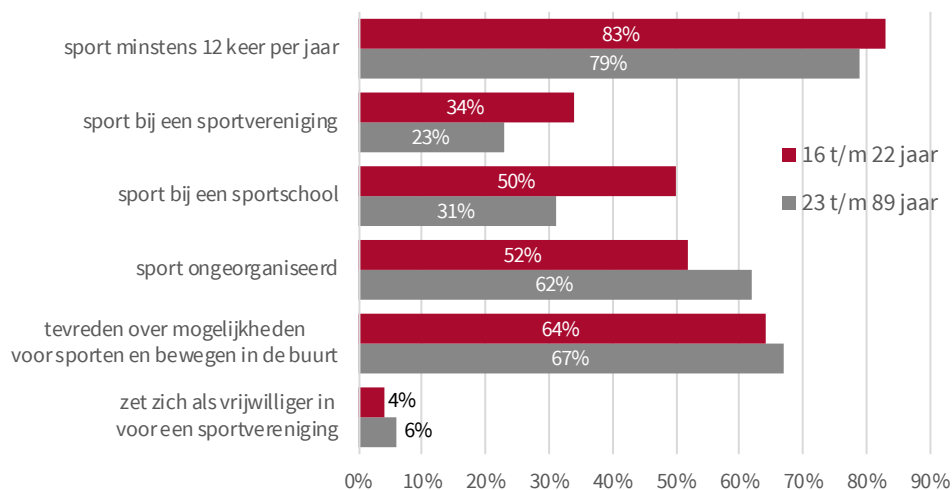
Figuur 15: Gegevens over sporten en bewegen door leerlingen in het voortgezet onderwijs. Bron: Gezondheidsmonitor Jeugd GGD, 2015 en 2019.

Stichting Leergeld vergoed voor 3.300 jeugdigen sport- en beweegactiviteiten

Stichting Leergeld Nijmegen vergoed de kosten van activiteiten voor 4- t/m 17-jarigen die opgroeien in armoede. In 2019 deden circa 3.300 kinderen en jongeren (14 à 15% van alle 4-17-jarigen) via Stichting Leergeld Nijmegen mee aan sport- en beweegactiviteiten (beoefenen van sport, speeltuinabonnement, zwemles, zomeractiviteiten).

Oudere tieners en jongvolwassenen sporten vaker bij een sportschool dan bij een vereniging

Veel 16- t/m 22-jarigen sporten bij een sportschool (50% versus 31% van de Nijmegenaren vanaf 23 jaar). Ook het aandeel dat bij een vereniging sport is relatief hoog (34% versus 23% van de Nijmegenaren vanaf 23 jaar). Het aandeel 16 t/m 22-jarigen dat ongeorganiseerd sport (52%) is lager dan bij de Nijmegenaren vanaf 23 jaar (62%). Bij deze percentages moet bedacht worden dat veel personen op meerdere manieren met sporten bezig zijn (bij vereniging en/of bij sportschool en/of ongeorganiseerd).

Figuur 16: Gegevens over sporten door 16- t/m 22-jarigen (versus de 23 t/m 89-jarigen). Bron: Burgerpeiling 2019.

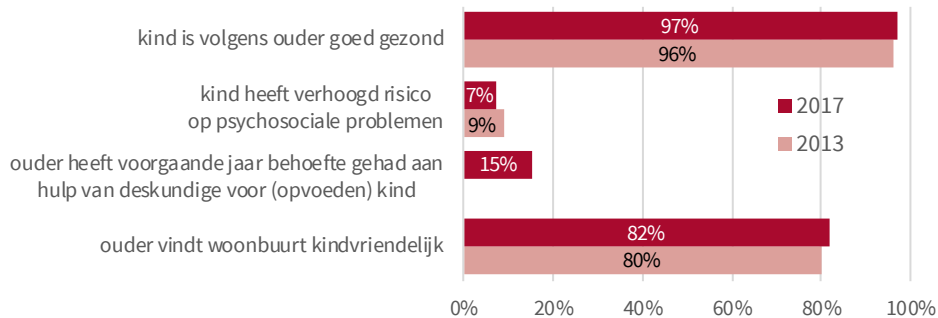
Welzijn en zorg

Meeste kinderen gezond, bij 7% verhoogd risico op psychosociale problemen

97% van de ouders vindt hun kind (0- t/m 11 jaar) goed gezond. Het percentage 4- t/m 11-jarigen met een verhoogd risico op psychosociale problemen is licht gedaald naar 7% in 2017.

Van de ouders heeft 15% het voorgaande jaar behoefte gehad aan hulp van een deskundige voor (het opvoeden van) het kind.

Een ruime meerderheid van de ouders vindt de woonbuurt kindvriendelijk.

Figuur 17: Gegevens over welzijn kinderen. Bron: Kindermonitor GGD, 2013 en 2017

85% jongeren gezond en gelukkig, bij 12% verhoogd risico op psychosociale problemen

Van de leerlingen in het voortgezet onderwijs voelt 85% zich goed gezond en voelt eveneens 85% zich meestal gelukkig. Bij 12% is er sprake van een verhoogd risico op psychosociale problemen (11% in 2015). Ook landelijk ligt dit percentage op 12%. Het percentage dat aangeeft genoeg vrienden te hebben is wat gedaald, naar 84% in 2019. Het percentage dat zichzelf te zwaar vindt, is licht gedaald (21% in 2019).

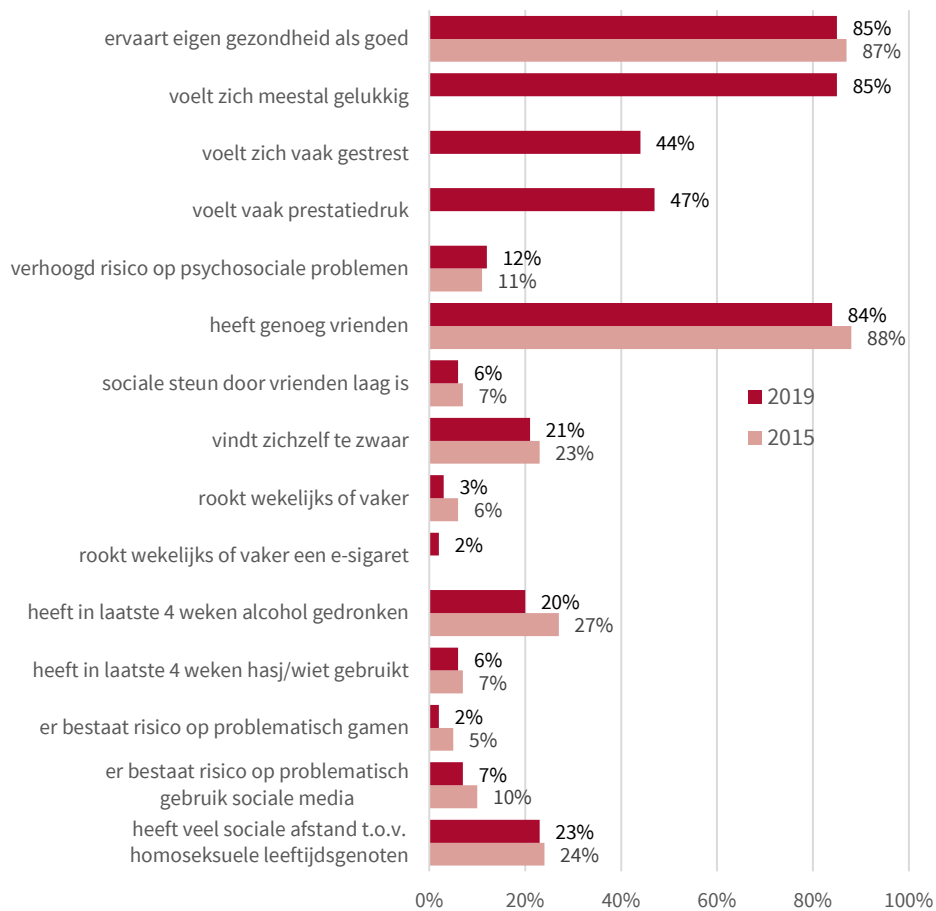
44% van de middelbare scholieren voelt zich vaak gestrest en 47% voelt vaak prestatiedruk. De meest genoemde aanleidingen voor stress zijn 'school of huiswerk' of 'alles wat ik moet doen (school, huiswerk, sociale media, bijbaantje, sporten etc.)'. Minder vaak genoemde aanleidingen zijn 'situatie thuis' en 'eigen problemen'. Jongeren die vaak stress ervaren door thuis of eigen problemen voelen zich veel minder gelukkig en minder gezond dan gemiddeld.

De meest genoemde aspecten in de woonbuurt, waar middelbare scholieren ontevreden over zijn, zijn hangplekken buiten (11%) en ontmoetingsruimtes (8%).

Afname drinken en roken, toename gebruik e-sigaretten

In vergelijking met 2015 zien we bij de leerlingen in het voortgezet onderwijs een afname van het percentage dat wekelijks rookt (van 6% in 2015 naar 3% in 2019). Wel geeft in 2019 2% aan wekelijks e-sigaretten te gebruiken (niet gemeten in 2015).

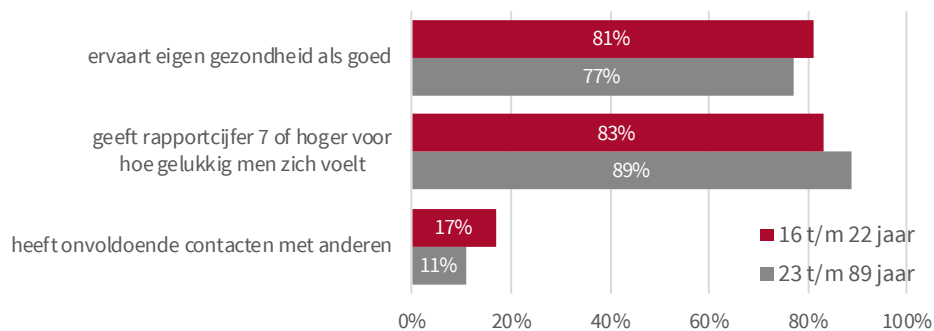
Ook het alcoholgebruik en het risico op problematisch gamen en problematisch gebruik van sociale media is afgenomen.

Figuur 18: Gegevens over welzijn leerlingen in het voortgezet onderwijs. Bron: Gezondheidsmonitor Jeugd GGD, 2015 en 2019.

Ruim 80% oudere tieners en jongvolwassen gezond en gelukkig

In vergelijking met de rest van de volwassen Nijmegenaren voelen meer 16- t/m 22-jarigen zich goed gezond (81% versus 77% van de Nijmegenaren vanaf 23 jaar). Tegelijk geven minder 16- t/m 22-jarigen een rapportcijfer van 7 of hoger voor hoe gelukkig men zich voelt (83% versus 89% van de Nijmegenaren vanaf 23 jaar).

Figuur 19: Gegevens over welzijn 16- t/m 22-jarigen (versus de 23 t/m 89-jarigen). Bron: Burgerpeiling 2019.

Toename jeugdhulp zonder verblijf, afname jeugdhulp met verblijf

Het aantal 0- t/m 17-jarige cliënten voor jeugdzorgvoorzieningen is gestegen van 4.068 in 2017 naar 4.406 in 2019 (= 15,1% van alle 0- t/m 17-jarigen, zie voetnoot 1).

Het jeugdhulpbeleid is gericht op het verwijzen naar lichtere zorgvormen (zonder verblijf) mits cliënten passende zorg krijgen vanuit de juiste overwegingen. Het aantal cliënten voor jeugdhulp zonder verblijf is gestegen, van 4.004 in 2017 naar 4.356 in 2019.

Soms is verblijf buiten het eigen gezin noodzakelijk voor de behandeling of voor het veilig opgroeien van kinderen (plaatsing in een pleeggezin of gezinshuis). Ten aanzien van gezinnen met complexe problemen is de aandacht gericht op het ontwikkelen van alternatieve zorg. Intensieve ambulante gezinsbehandeling, informele steun aan gezinnen en bemiddeling bij echtscheiding kan het uit huis plaatsen van kinderen voorkomen of verkorten. Het aantal cliënten voor jeugdhulp met verblijf is na een stijging in 2018 afgenomen tot 453 in 2019. Overigens krijgen de meeste van cliënten voor jeugdhulp met verblijf ook een vorm van jeugdhulp zonder verblijf.

	2017	2018	2019
0 t/m 17 jaar			
jeugdhulp	4.068	4.201	4.406
<i>jeugdhulp met verblijf</i>	458	487	453
<i>jeugdhulp zonder verblijf</i>	4.004	4.132	4.356
Wmo hulpmiddelen	150	140	140
18 t/m 22 jaar			
verlengde jeugdhulp	149	161	156
<i>verlengde jeugdhulp met verblijf</i>	38	52	52
<i>verlengde jeugdhulp zonder verblijf</i>	131	130	131
Wmo beschermd wonen	234	211	182
Wmo ondersteuning	418	395	398
Wmo verblijf	61	54	77
Wmo hulpmiddelen	76	88	92

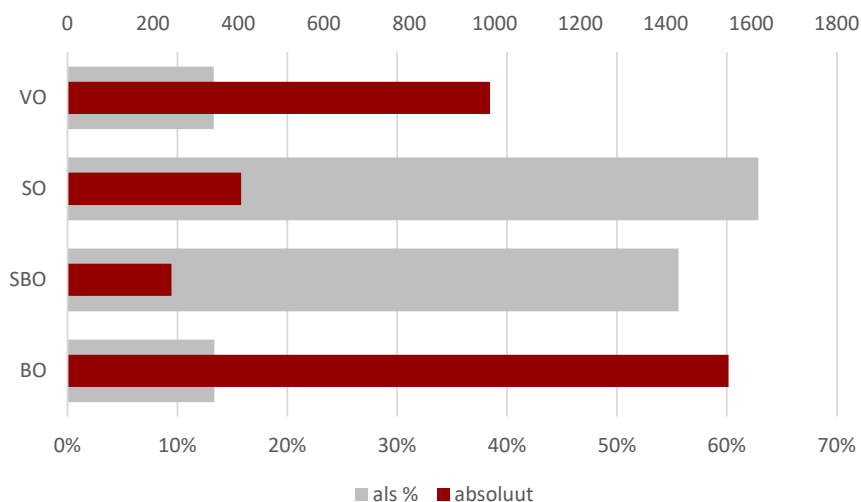
Tabel 1: aantal personen dat in (een deel van) het jaar gebruik heeft gemaakt van jeugdhulp- en Wmo-voorzieningen. Bron: gemeentelijke statistieken (dashboard sociaal domein).

Het percentage 0- t/m 17-jarigen met jeugdhulp is relatief hoog in de stadsdelen Dukenburg, Lindenholt, Zuid en Oud- en Nieuw-West en relatief laag in de stadsdelen Oost, Midden en Noord.

¹ Het dashboard op 'waarstaatjegemeente.nl' met de verplichte indicatoren die passen bij het Besluit Begroting en Verantwoording geeft voor Nijmegen een ander percentage op basis van CBS-statistieken, namelijk 11,6%. Die 11,6% is lager dan gemiddeld in de benchmarksteden (13,4%). Verklaringen voor de afwijkingen tussen de CBS- en de gemeentelijke statistieken zijn de volgende: Het CBS telt alleen de gedeclareerde zorg in natura mee (wanneer de gemeente de zorg direct aan de zorgverlener vergoedt). Het is ook mogelijk dat de jeugdhulp wordt ingekocht met een persoonsgebonden budget. Het CBS telt jeugdbescherming en jeugdreclassering niet mee. Het CBS is afhankelijk van de aanlevering van cijfers door jeugdhulpaanbieders. Het kan zijn dat niet alle aanbieders cijfers aanleveren. En als geen actuele cijfers zijn aangeleverd, wordt een inschatting gedaan aan de hand van cijfers voor eerdere periodes.

Op SO en SBO relatief veel gebruikers van jeugdhulp

Meer dan de helft van de leerlingen in het speciaal onderwijs of het speciaal basisonderwijs maakt gebruik van een jeugdhulpvoorziening. Op het reguliere basisonderwijs en voortgezet onderwijs is dat aandeel 13%. In absolute cijfers zitten er op het regulier onderwijs wel veel meer gebruikers van jeugdhulp dan op het SO/SBO.

Figuur 20: Aandeel en aantal gebruikers van jeugdhulp naar onderwijsvorm, Nijmeegse kinderen op Nijmeegse scholen, 2019. Bron: bewerking gemeentelijke registraties.

Afname aantal jongvolwassenen dat beschermd woont

Jongeren die verblijven in een jeugdhulpinstelling worden vanaf 16 jaar voorbereid op zelfstandig wonen vanaf hun 18^e. Een deel van de jeugdige blijft daarna nog afhankelijk van hulp. Dat kan verlengde jeugdhulp, beschermd wonen of ondersteuning vanuit de Wmo zijn. Het aantal jongvolwassenen (18 t/m 22 jaar) in de verlengde jeugdhulp is de laatste jaren niet sterk veranderd (156 in 2019). Het aantal jongvolwassenen dat beschermd woont is de laatste jaren gedaald, naar 182 in 2019 (= circa 1% van de jongvolwassenen). Die daling past bij het sturen op minder beschermd wonen (van beschermd wonen naar beschermd thuis). Het aantal jongvolwassenen dat gebruikmaakt van Wmo-ondersteuning is vrij stabiel: circa 400 (= ruim 2% van de jongvolwassenen).

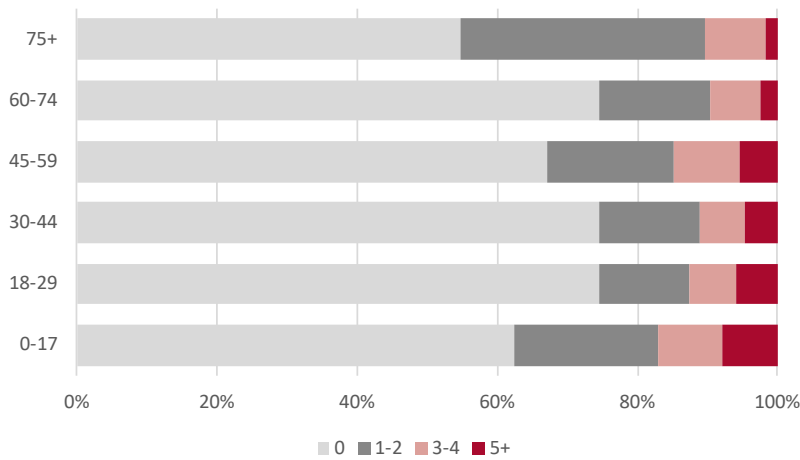
Rapportcijfers van jeugdhulpcliënten voor kwaliteit van ondersteuning vrij stabiel

De uitkomsten van het cliëntervaringsonderzoek jeugdhulp 2019 laten zien dat de cliënten positiever zijn over de kwaliteit van de hulp dan over het regelen ervan én dat ouders van cliënten beneden de 15 jaar positiever oordelen dan de cliënten vanaf 15 jaar. Voor het regelen van de ondersteuning geven de ouders een 6,9 en de cliënten vanaf de 15 jaar een 6,8. Een onderdeel waarop wat lager wordt gescoord dan voorheen is de snelheid waarmee men wordt geholpen. Voor de kwaliteit van de ondersteuning geven de ouders een 7,9 en de cliënten vanaf 15 jaar een 7,3. Ten opzichte van de meting in 2017 zijn deze cijfers nauwelijks veranderd. Het aandeel (ouders van) cliënten dat aangeeft dat zaken niet verbeteren door de hulp, ligt tussen de 15 en 25%. Bij de uitvoering van de hulp blijft de samenwerking tussen verschillende hulpverleners het belangrijkste aandachtspunt.

Kinderen en jongeren in kwetsbare huishoudens

Niet alleen op het gebied van zorg en jeugd, maar ook voor werk en inkomen bestaan er in de gemeente allerlei regelingen ter ondersteuning van huishoudens. In het Sociaal Statistisch Bestand wordt het gebruik van 18 gemeentelijke regelingen op persoons- en

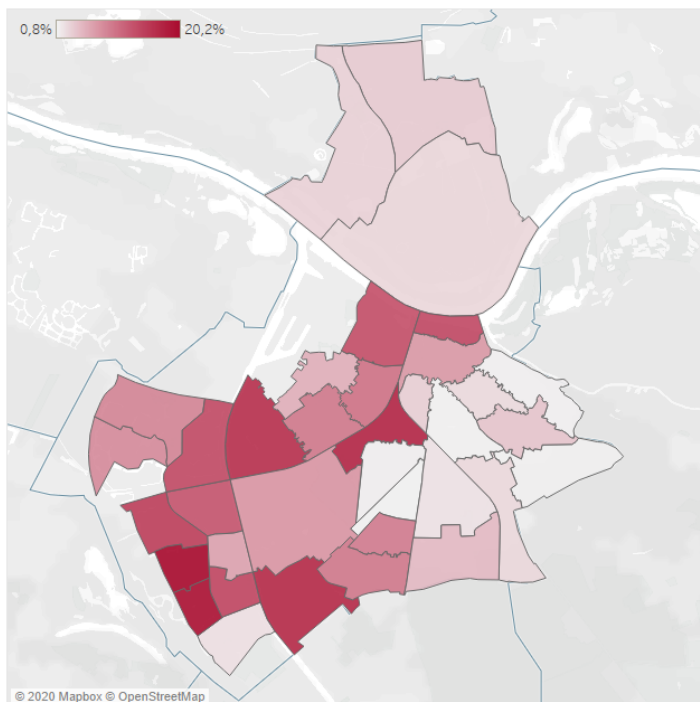
huishoudensniveau gecombineerd. Huishoudens waar 5 of meer klantrelaties zijn beschouwen we als kwetsbare huishoudens.

Figuur 21: Leden van zelfstandig wonende huishoudens, naar leeftijd en aantal klantrelaties in huishouden. Bron: SSB 2019.

Van de Nijmeegse kinderen en jongeren woont 8% in een (zelfstandig) huishouden waar sprake is van kwetsbaarheid/stapeling van regelingengebruik. Dit is het hoger dan bij alle andere leeftijdsgroepen. Deels is dit te verklaren doordat kinderen per definitie in een huishoudens met meerdere mensen wonen en zij daardoor met meer huishoudensleden zijn om regelingen te “verzamelen”.

Het aandeel kinderen in kwetsbare huishoudens verschilt sterk van wijk tot wijk. Van iets meer dan 0% in wijken als Galgenveld, Hazenkamp en St. Anna tot 15-20% in wijken als Nije Veld, Hatert, Neerbosch-Oost, Tolhuis, Meijhorst en Aldenhof.

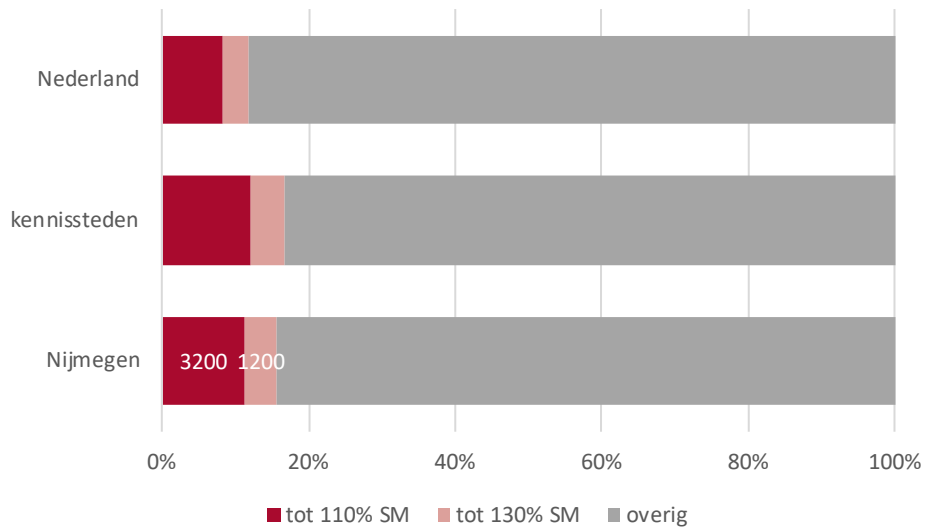
Figuur 22: Aandeel kinderen en jongeren tot 18 jaar in een kwetsbaar huishoudens (5 of meer klantrelaties). Bron: SSB 2019.

Werk en inkomen

16% minderjarige kinderen in huishouden tot 130% van het sociaal minimum

In Nijmegen wonen zo'n 4.400 kinderen, 16% van alle kinderen in gezinnen, in een huishouden waar het inkomen lager is dan 130% van het sociaal minimum.

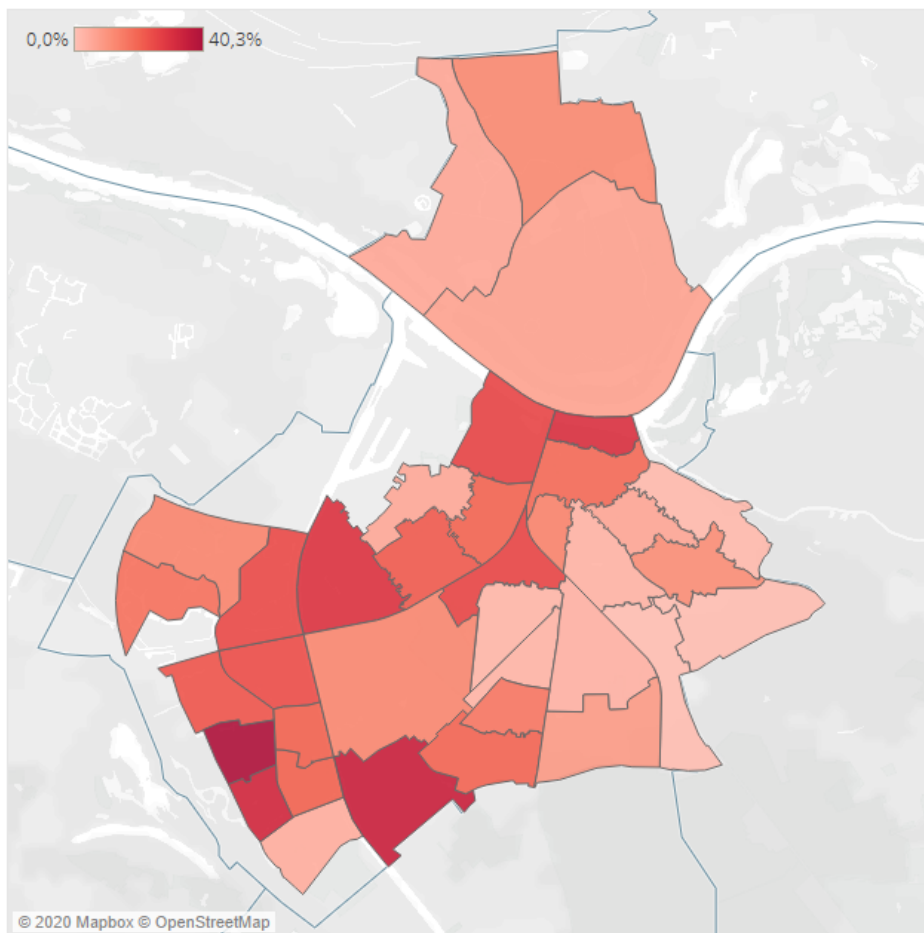
Voor 3.200 (11%) van deze kinderen geldt dat het gezinsinkomen lager is dan 110% van het sociaal minimum. Dit betreft met name huishoudens die leven van een (bijstands)uitkering.

Figuur 23: Aandeel kinderen in huishoudens met een laag inkomen. Bron: CBS/IIV, voorlopige cijfers 2018.

Vergeleken met Nederland als geheel zijn dit bovengemiddelde percentages. Kijk je naar de kennissteden dan zijn de Nijmeegse cijfers gemiddeld.

Tussen de Nijmeegse wijken zijn er grote verschillen in aandelen kinderen in gezinnen met een inkomen tot 130% van het sociaal minimum: dat varieert van 0% in de wijken Kwakkenberg en Groenewoud tot meer dan een derde in Hatert en Meijhorst.

Figuur 24: Percentage minderjarige kinderen wonend in huishouden met inkomen tot 130% van het sociaal minimum. Bron/CBS/IIV, voorlopige cijfers 2018.

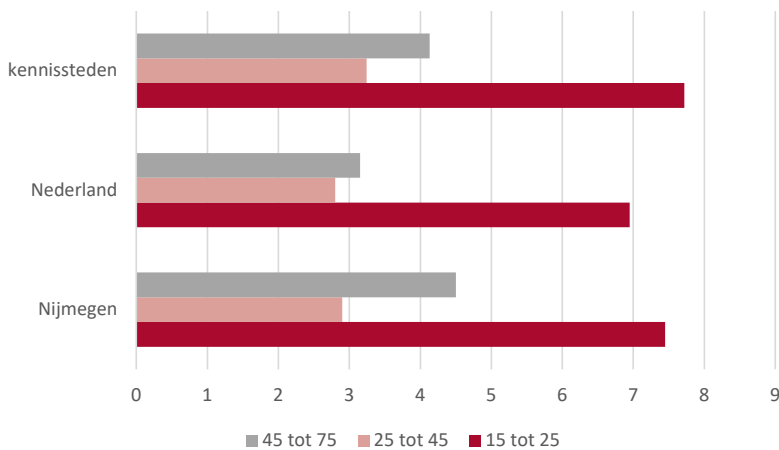
Veel kinderen uit gezinnen met laag inkomen krijgen financiële ondersteuning door Stichting Leergeld

Via Stichting Leergeld kunnen kinderen van 4 tot en met 17 jaar uit gezinnen met een laag inkomen (afhankelijk van de precieze gezinssituatie is dat 120% of 130% van het sociaal minimum) beroep doen op financiële ondersteuning voor sport, cultuur of schoolactiviteiten.

In 2019 hebben bijna 3.500 kinderen (15,6% van alle 4-17-jarigen) gebruik gemaakt van deze mogelijkheid. In overweging nemend dat zulke ondersteuning voor de jongste kinderen nog niet aan de orde is, kunnen we concluderen dat het bereik van deze regelingen hoog is.

Werkloosheid onder jongeren relatief hoog

Van de Nijmeegse jongeren (die willen werken, dus exclusief degenen die een opleiding volgen) tussen 15 en 25 jaar is ruim 7% werkloos (Bron: CBS, Enquête Beroepsbevolking, 2018 en 2019). Dit is vergelijkbaar met cijfers voor heel Nederland en voor het totaal van de kennissteden. Daarmee ligt dit de werkloosheid onder deze leeftijdsklasse wel een stuk hoger dan in de oudere leeftijdsgroepen.

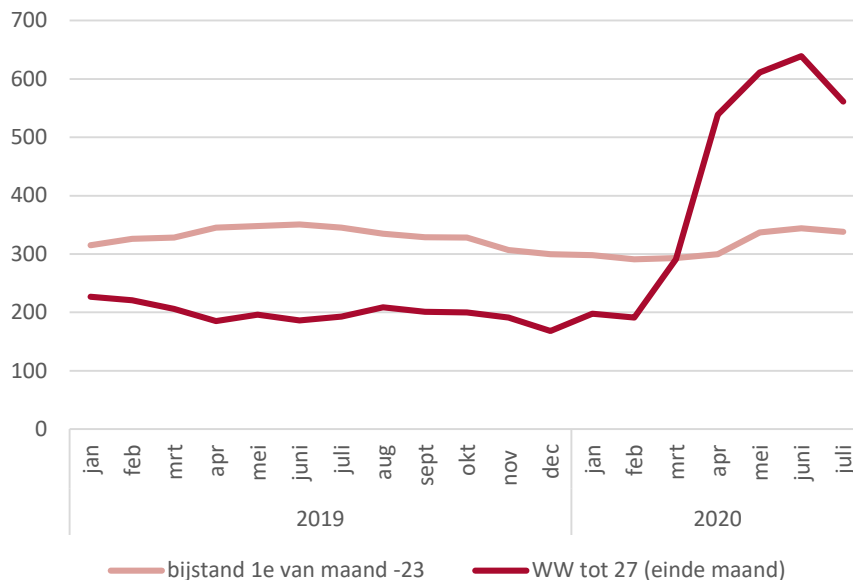

Figuur 25: Werkloosheidspercentage per leeftijdsgroep, gemiddelde 2018/2019. Bron: Enquête Beroepsbevolking, CBS.

Uitkeringen aan jongeren stijgen in corona-tijd

Het aantal jongeren tot en met 22 jaar met een bijstandsuitkering was april 2019 en april 2020 iets aan het zakken, tot ongeveer 300. Als gevolg van de coronacrisis is dat aantal het tweede kwartaal van 2020 tot rond de 350 gestegen.

Ook in de WW-uitkeringen (voor jongeren tot 27 jaar, bij gebrek aan actuele cijfers over jongeren tot 23 jaar) is eenzelfde patroon, maar dan nog uitgesprokener, te zien: een stabiel cijfer tot maart 2020 (rond de 200) en daarna een grote toename (tot meer dan 600). Het beeld in Nederland als geheel is voor de ontwikkeling van WW-uitkeringen wat trend betreft vergelijkbaar, maar de stijging in Nijmegen is vanaf mei 2020 wel iets sterker dan in Nederland totaal.

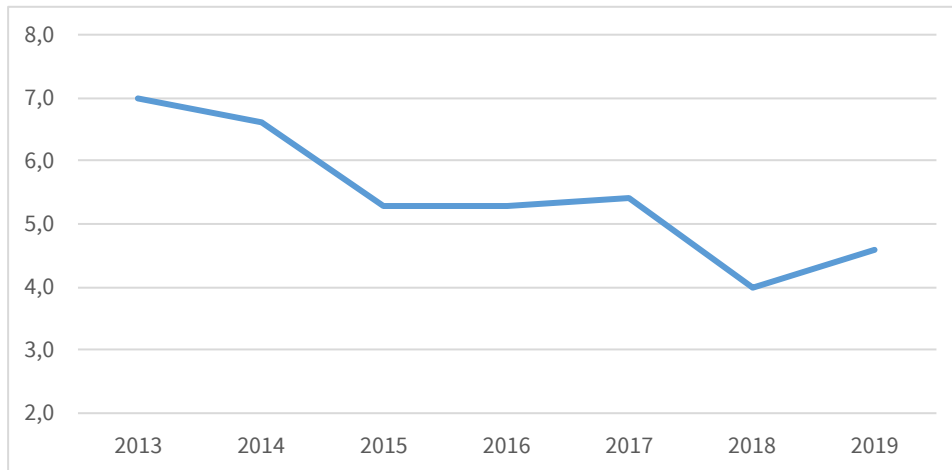

Figuur 26: Aantal bijstands- en WW-uitkeringen. Bron: Dashboard Sociaal Domein Nijmegen en Arbeidsmarkt cijfers.nl (UWV).

Veiligheid

In 2018 en 2019 minder jeugdoverlast dan in de jaren daarvoor

Het aantal geregistreerde meldingen van jeugdoverlast daalde van 1.161 in 2013 (7 per 1.000 inwoners) naar 696 in 2018 (4 per 1.000 inwoners). In 2019 was er weer een lichte stijging, naar 814 meldingen (4,6 per 1.000 inwoners).

Figuur 27: Aantal geregistreerde gevallen van jeugdoverlast per 1.000 inwoners. Bron: cijfers van de politie.

Hierbij aansluitend zien we een daling van het percentage Nijmegenaren met de indruk dat in de buurt vaak jeugdoverlast voorkomt: van 14% in 2017 naar 10% in 2019. Stadsdelen waar relatief veel bewoners jeugdoverlast ervaren zijn Nijmegen-Centrum, Lindenholt en Dukenburg; in Noord en Zuid ervaren relatief weinig bewoners jeugdoverlast. Ten opzichte van de benchmarksteden is de ervaren jeugdoverlast in Nijmegen gemiddeld.

Het aantal Halt-verwijzingen van 12-17-jarigen is de laatste jaren flink afgenomen, van 158 per 10.000 12-17-jarigen in 2013 naar 84 per 10.000 12-17-jarigen in 2018; het gemiddelde voor de benchmarksteden ligt flink hoger: 147 per 10.000 12-17-jarigen in 2018.

Sinds de start van de coronacrisis is het aantal geregistreerde gevallen van jeugdoverlast flink gestegen. In het tweede kwartaal van 2020 lag dit aantal twee keer zo hoog als in het tweede kwartaal van 2019. Overigens geldt ook voor andere vormen van overlast dat het aantal geregistreerde gevallen sinds de start van de coronacrisis duidelijk gestegen is: overlast van zwervers, overlast door verwarde personen, geluidshinder en burengerucht.

Percentage jongeren met delict voor rechter laatste jaren stabiel

Het percentage jongeren (12 t/m 21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen ligt sinds 2015 rond de 1%. In 2013 en 2014 was dat 2 à 3%. Dit sluit aan bij het gemiddelde beeld voor de benchmarksteden. Ook het percentage jongeren (12 t/m 22 jaar) met een jeugdreclasseringsmaatregel, om te voorkomen dat ze opnieuw de fout ingaan, is de laatste jaren tamelijk stabiel (0,5% in 2018 en 2019 en 0,6% in de drie jaren daarvoor). Ook op dit punt scoort Nijmegen gemiddeld.

Percentage tot 18 jaar met jeugdbescherming de laatste jaren stabiel

Jeugdbescherming is een maatregel die de rechter dwingend oplegt als een gezonde en veilige ontwikkeling van een kind of jeugdige wordt bedreigd en vrijwillige hulp niet of niet

voldoende helpt. Een kind of jongere wordt dan onder toezicht gesteld of onder voogdij geplaatst. De laatste jaren (2017 t/m 2019) lag het percentage 0- t/m 17-jarigen met jeugdbescherming op 1,3%. Dat is een fractie lager dan het gemiddelde voor de benchmarksteden (1,5% in 2019).